

Anotace:

Časoprostor je interdisciplinární pojem, který má přesah do politiky, ekonomie, historie a v neposlední řadě také do literatury a literárních studií. Čas a prostor jsou dva pojmy, které jdou vždy ruku v ruce a tudíž je dnes již nemyslitelné o nich uvažovat zvlášť.

Právě časoprostor hraje důležitou roli v díle Williama Faulknera, zejména pak v jeho díle Hluk a vřava (*The Sound and the Fury*). Faulkner navazuje na tradici filozofů a spisovatelů, kteří se pojetím času hluboce zabývali. Jedná se především o francouzského filosofa Henriho Bergsona a jeho dílo Čas a svobodná vůle. Faulkner používá Bergsonův koncept trvání, neboli *la durée*. Tento koncept se staví proti pojetí času jako množině příčin a následků. Mezi další, kdo v tomto směru ovlivnili Faulknera, patří James Joyce, a to zejména svým časovým záběrem románu, který popisuje jeden den v životě hlavního hrdiny, s četnými retrospektivními záblesky, ale také filosof William James a jeho proud vědomí nebo francouzský spisovatel Marcel Proust a jeho vnímání minulosti.

Pojetí času a prostoru má i cosi dočinení s konceptem *Lost Cause* a Jihoamerickou frustrací událostmi, které se děly po konci občanské války na Jihu Ameriky. Toto území je dnes těžké vymezit, ale zajisté do něj spadá Missouri a Kentucky díky své geografické pozici. Nicméně pro Faulknera je Jih definován spíše souborem hodnot, které byly na Jihu Spojených států vyznávány, nežli geografickými hranicemi.

Otázka časoprostoru nás bude zajímat zejména v nejsložitější a i nejzajímavější části románu, té která se odehrává druhého Června roku 1910, v den Quentinovi sebevraždy. O důležitosti a významu této pasáže svědčí i fakt, že si ji Jean Paul Sartre vybral jako stěžejní pro svou esej Čas v díle Williama Faulknera (*Time in Faulkner*). Quentin v této pasáži svádí svůj marný boj s časem a prostorem. Rozbívá hodinky, které dostal od svého otce a které patřili jeho dědovi a tím přerušuje veškerou časovou kontinuitu. Do jeho vnímání přítomnosti se vměšují události z minulosti, které Faulkner odlišuje v textu kurzívou. Bergsonovy myšlenky jsou vyjádřeny častými vstupy Quentinova otce (pokud je to vůbec hlas Quentinova otce a ne Quentinův vymyšlený hlas), který se snaží poučit Quentina o Bergsonově kritice času, měřeného prostorem a čísly. Je to ale hlas pesimistický, který již nenabízí Bergsonovu alternativu trvání (*durée*), ale nabízí pouze zmrazený čas, který sám o sobě nikam nevede.

Poté co Quentin rozbije své hodinky se v jeho vnímání dává do pohybu časová dualita, jejímž centrem a příčinou je problematický vztah s jeho sestrou Caddice a její panenství. Časová osa se slévá do jedné přímky, kterou bychom mohli nazvat bezčasou přítomností. Quentinovo vnímání přítomnosti je neustále narušováno vzpomínkami z jeho dětství, zejména vzpomínkami na jeho setru a jejich problematický vztah. Prostřední ze sourozenců Campsonových vnímá čas jako proud řeky a právě voda, bahno a řeka jsou elementy, které se v románu neustále opakují a figurují zároveň jako indikátory času. Samotná Charles River, ve které Quentin spáchá sebevraždu o sobě často dává vědět. Quentin ji často

vnímá (cítí vlhkost v průvanu, atd.) a tím nám dává najevo, že se Quentinova smrt neodvratně blíží.